

Forum Ujedinjenih nacija za izgradnju poverenja na Kosovu: Dalji rad
Glavno obraćanje specijalnog predstavnika generalnog sekretara i šefa misije,
g. Zahir Tanina

18. oktobar 2018, Priština

Ekselencije, dame i gospodo,

Uvaženi gosti, kolege i prijatelji,

Imam posebno zadovoljstvo da vam poželim dobrodošlicu na ovaj događaj večeras na kojem rezimiramo ostvareno i otvaramo nove puteve. Pre manje od šest meseci, mnogi od vas su nam se pridružili u Ljubljani da bi dali doprinos učvršćivanju temelja trajnog mira i održivog, inkluzivnog i stabilnog društva. Upravo smo videli neke od najznačajnijih trenutaka sa tog izuzetnog skupa uvaženih lidera i donosilaca promena. Izgradnja poverenja između zajednica na Kosovu iziskuje hrabrost, posvećenost i odlučnost. U maju 2018, vaše ideje su se objedinile na Forumu Ujedinjenih nacija za izgradnju poverenja u Ljubljani, i za to su zaslužni naponi svih vas u ovoj prostoriji večeras.

Među glavnim dostignućima Foruma je usvajanje niza preporuka u oblastima 1. (prvo) Pristupa uslugama i dobrog upravljanja, 2. (drugo) Pristupa pravosuđu, 3. (treće) Izgradnje međuveruskog poverenja, 4. (četvrto) Ekonomskog osnaživanja i životne sredine, 5. (peto) Medija i komunikacije i 6. (šesto) Obrazovanja. Izveštaj sa konačnim rezultatima objavljen je prošlog meseca i drago mi je što danas mogu da vam ga predstavim na engleskom, albanskom i srpskom jeziku. Pozivam sve vas da podelite izveštaj preko vaših mreža, i iznad svega, da upotrebite preporuke kao mapu puta za inicijative za izgradnju poverenja u vašim zajednicama i institucijama. Izrađene putem konsenzusa među učesnicima, ove preporuke predstavljaju kulminaciju višemesečnog pripremnog rada, uključujući i diskusije u fokus grupama sa stručnjacima i praktičarima o ključnim pitanjima za sve ljude na Kosovu, kako bi se razvila izvodiva rešenja uz gajenje dubokih veza između suseda i različitih učesnika u procesu.

Zajedno, učesnici Foruma su identifikovali praktične načine da se obezbede konstruktivno angažovanje i načini za pružanje podrške procesima na lokalnom i osnovnom nivou koji moraju da nadopunjuju političke razgovore i pregovore na različitim nivoima.

Pravi posao da se ova vizija pretoči u delo je sada u toku. Ne postoje prečice na putu koji ste vi isrctali, ali je moguće i neophodno da se odrede prioriteta. Dalji rad na preporukama iziskuje stalne napore i neprekidno konsultovanje, što podjednako uključuje i kosovske i međunarodne institucije. To je putovanje koje danas obeležavamo.

Ujedinjene nacije ostaju posvećene svojoj ulozi kao pouzdani partneri u vašem radu. Podeliću danas sa vama najnovija dešavanja u našem radu kako bi nastavili sa sprovođenjem preporuka Foruma.

Nakon Ljubljane, održano je šest radionica sa učesnicima iz svake fokus grupe, čime je učesnicima omogućeno da detaljnije diskutuju o preporukama i da identifikuju prioritetne oblasti rada. To je bilo neophodno i kako bi se postigao konsenzus i finalizovao završni dokument. Istovremeno, sproveli smo opsežnije konsultacije sa mnogim međunarodnim partnerima, kako bi detaljnije razmotrili komplementarnosti i sinergije obuhvaćene tekućim radom i postojećim aktivnostima.

Pomenuti napori doveli su do postupka mapiranja koji je sproveo UNMIK u avgustu, što je pomoglo da se identifikuju postojeći i nepostojeći okviri – vladini i nevladini – koji se odnose na preporuke Foruma, kao i da se ustanove i otklone nedostaci i utvrde oblasti kojima do sada nije posvećeno dovoljno pažnje.

Dozvolite mi da iskoristim priliku da u više detalja pomenem samo nekoliko oblasti rada koje proizlaze iz preporuka Foruma.

Ove godine izdvajamo značajan deo naših resursa za implementaciju preporuka sa Foruma za izgradnju poverenja, iako će za sprovođenje svih preporuka biti potrebno više vremena. Sada je na razmatranju mnogo projekata o tome kako nastaviti dalje u okviru ovog mapiranja preporuka. U fazi smo donošenja odluka i pokrenuti su određeni pripremni radovi za implementaciju nekih projekata. Istovremeno, za oblasti pravosuđa, ljudskih prava, osnaživanja mladih, žena i

drugih vitalnih interesnih grupa u društvu, takođe smo opredelili veoma značajna sredstva. Za nas, u UNMIK-u, ova godina je godina izgradnje poverenja i Ujedinjene nacije su usredsređene na pitanja koja se odnose na čitavo društvo, koja nadopunjuju političke procese koji su u toku. Navešću samo nekoliko veoma važnih inicijativa:

1. Organizujemo niz događaja i razgovora širom Kosova, uključujući sastanke sa opštinskim rukovodstvima i sastanke između opštinskih zvaničnika. Dopunjavanjem napora sa političkim procesima, usmeravaćemo informisane razgovore da bi pomogli da se širi deo društva aktivnije uključi u oblikovanje odluka kojima se određuje njihova budućnost.
2. Sazvaćemo i napravićemo prostor na kojem će se zajednice okupljati kroz izradu Digitalne platforme izgradnje poverenja na Kosovu, kao sredstva za očuvanje veza uspostavljenih u Ljubljani, na kojem će se deliti informacije i osmisliti i organizovati radni projekti kako bi se unapredilo sprovođenje preporuka.
3. Doprinećemo razvoju održivog jezičkog centra, gde bi svi stanovnici Kosova imali povoljnu mogućnost da nauče i/ili poboljšaju njihovo znanje srpskog i albanskog jezika, što bi omogućilo studentima, javnim službenicima i drugima da budu mnogo bolje pripremljeni za posao u budućnosti.
4. Pored stalnih napora Ujedinjenih nacija da promoviše rodnu ravnopravnost na Kosovu, radićemo sa partnerima na izradi strategija za podršku žrtvama rodno zasnovanog nasilja, uključujući putem stvaranja mogućnosti za ekonomsko učešće i lično osnaživanje. Centralno pitanje koje je isticano tokom Foruma odnosi se na osnaživanje žena kao pokretača i zagovornika izgradnje poverenja. Iako pojedinci-vizionari, organizacije i institucije obavljaju značajan posao na unapređenju rodne ravnopravnosti i ženskih prava, i dalje ima mnogo izazova. Takođe ćemo raditi na unapređenju uloge mladih i drugih donosilaca promena u kosovskom društvu.

Od 134 preporuka sa ovog Foruma, 102 su već rešene, doduše delimično, ali nijedna u svim etničkim grupama širom Kosova. Osim toga, 20 preporuka iziskuje dalje razmišljanje, a nastojaćemo da rešimo oko 50 preporuka putem predloženih programskih aktivnosti. Najmanje 75 procenata preporuka fokus grupe za pristup pravosuđu se delimično rešavaju kroz naš program Pravosuđe 2020, dok na

rešavanju svih preporuka koje se odnose na rodnu ravnopravnost rade partneri UNMIK-a u različitim geografskim oblastima.

U pogledu programskog finansiranja, za aktivnosti koje se odnose na žene, mir, mlade i bezbednost izdvojeno je **16** procenata od ukupne investicije; za vladavinu prava **43** procenata od ukupne investicije, dok je za izgradnju poverenja, uključujući jezički centar izdvojeno **41** procenata od ukupne investicije.

Izgradnja poverenja je u središtu Integrisanog strateškog okvira Ujedinjenih nacija za Kosovo i naša prioritarna oblast za finansiranje programskih aktivnosti. Naravno, inicijative koje sam opisao predstavljaju samo ilustrativni primer.

Još jednom, iznad svega želim da vas pohvalim i da se zahvalim, vama učesnicima Foruma Ujedinjenih nacija za izgradnju poverenja na Kosovu, na vašoj ličnoj posvećenosti ovom procesu. Takođe bih iskoristio priliku da pozovem sve aktere – od lokalnih organizacija do međunarodne donatorske zajednice – da nadogradite rezultate procesa u Ljubljani, da prepoznate mogućnosti u kojima vaši subjekti mogu da doprinesu implementaciji preporuka i pomognete da se održi zamah izgradnje poverenja.

Dame i gospodo,

Kako je Generalni sekretar Ujedinjenih nacija Antonio Gutereš naveo u svom nedavnom govoru na 73. sednici Generalne skupštine, “Svet pati od teškog slučaja poremećaja manjka poverenja“. Ovde na Kosovu, prošlo je skoro dvadeset godina od kada je Savet bezbednosti pozvao da se obezbede uslovi za miran i normalan život svih stanovnika. Ipak, narativi sukoba koje je prouzrokovao nedostatak poverenja i dalje podstiču uzajamne sumnje i tenzije među etničkim grupama. Ekonomski, socijalni, kulturni i politički život ostaje u velikoj meri zasnovan na identitetima, a linija razdvajanja učinila je da mnogi ostanu neuključeni u oblikovanje zajedničke budućnosti. Razmere i intenzitet ovih izazova iziskuju zajednički pristup. Kao što je Generalni sekretar naveo u svom obraćanju, “U vreme masivnih egzistencijalnih pretnji po ljude i planetu — ali jednako i u vreme jasnih mogućnosti za zajednički prosperitet — nema načina da se napreduje osim zajedničkim, zdravorazumskim delovanjem za opšte dobro. Na taj način možemo ponovo da izgradimo poverenje.”

Pozivam vas - lidere i sve partnere za mir na Kosovu da nam se pridruže i da nastave rad na preporukama Foruma, koje su mapa puta za naše zajedničke napore prema trajnom pomirenju. Naša budućnost počiva na solidarnosti. Još mnogo posla mora biti obavljeno i ja sam siguran da ćemo zajedno napredovati efikasnije, dalje i brže.

Put izgradnje mostova između ljudi i zajednica se odnosi na pomeranje od zamrznutog razgovora ka smislenoj komunikaciji, do neophodnu koordinaciju i pravu saradnju. Na sredini smo tog putovanja i kao što sam pomenuo u Ljubljani, sada je vreme da se organizuje budućnost, a ne samo da se tuguje za prošlošću.

Hvala vam.